

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/156347,Emil-Barchanski-najmlodsza-ofiara-stanu-wojennego.html>
22.03.2026, 17:20

Emil Barchański - najmłodsza ofiara stanu wojennego

Zapraszamy do obejrzenia krótkiego filmu o okolicznościach śmierci Emila Barchańskiego w czerwcu 1982 r., w okresie stanu wojennego.

Emil Barchański, uczeń Liceum im. Mikołaja Reja w Warszawie, zaangażował się w działalność opozycyjną już w 1981 r., jako szesnastolatek. Wydawał wraz z kolegą szkolnym Leszkiem Czajkowskim pismo satyryczne „Kabel” oraz prowadził szkolny kabaret „Wywrotowiec”.

Po wprowadzeniu stanu wojennego stał się członkiem organizacji Konfederacja Młodzieży Polskiej „Piłsudczycy”. 10 lutego 1982 r. m.in. z Markiem Marciniakiem i Arturem Nieszczerzewiczem wziął udział w akcji „Cokół”, której celem było oblanie farbą i podpalenie pomnika Feliksa Dzierżyńskiego w Warszawie.

3 marca 1982 r. Emil Barchański wraz z kolegą Szymonem Pochwalskim zostali aresztowani w lokalu przy ul. Targowej podczas drukowania pism drugiego obiegu. Prowadzone przesłuchanie, podczas którego Emil był torturowany, wykazało jego udział w akcji podpalenia pomnika Dzierżyńskiego.

17 marca 1982 r. Barchański został skazany przez sąd dla nieletnich na 2 lata pozbawienia

wolności w zawieszeniu oraz dozór kuratora sądowego. W maju 1982 r. podczas procesu kolegów z organizacji – Tomasza Sokolewicza i Marka Marciniaka – odwołał swoje wcześniejsze zeznania jako wymuszone brutalnym biciem przez SB i zadeklarował, że podczas kolejnego posiedzenia sądu może zidentyfikować przesłuchujących go funkcjonariuszy.

3 czerwca 1982 r. 17-letni Emil Barchański zaginął w niewyjaśnionych okolicznościach. Dwa dni później jego ciało zostało wyłowione z Wisły. Prowadzone w 1982 r. dochodzenie nie przyniosło wyjaśnienia, jak doszło do jego śmierci.

Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie prowadziła śledztwo w sprawie możliwości popełnienia zbrodni komunistycznej. Jednak wobec braku wystarczającej ilości materiału dowodowego nie udało się ustalić, jak doszło do śmierci Emila – najmłodszej ofiary stanu wojennego. Nie wykryto też ewentualnych sprawców. Wszystkie poszlaki wskazują na udział służb specjalnych PRL.

* * *

Produkcja: Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Warszawie

Wystąpili: dr hab. Patryk Pleskot – Oddziałowe Biuro Badań Historycznych IPN w Warszawie
Prokurator Mariusz Rębacz – Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu IPN w Warszawie

Opracowanie: Marcin Łaszczyński, Jacek Persa

Nagrania: Jacek Persa

Montaż: Bartłomiej Grzegorzczak

W materiale wykorzystano fotografie i dokumenty pochodzące ze zbiorów Archiwum IPN, Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu IPN w Warszawie oraz publikacji Pawła Jędrali, Agnieszki Młynarczyk, Sebastiana Panicza, Marty Taperek, *Rejacy w stanie wojennym*. Warszawa 2008.